2015

SANSKRIT

[Honours]

PAPER - VI

Full Marks: 90

Time: 4 hours

The figures in the right hand margin indicate marks

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable

Illustrate the answers wherever necessary

GROUP - A

(Marks: 64)

Answer Q. No. 1 and any three of the rest:

১ নং প্রশ্ন এবং অবশিষ্ট প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোন তিনটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

Explain any four of the following: 4 x 4
 যে কোনও *চারটি* সূত্র ব্যাখ্যা কর:

(a) स्वतन्त्र: कर्ता

- (b) कर्तृकर्मणो: कृति
- (c) अकथितञ्च
- (d) येनाङ्गविकार:
- (e) सह सुपा
- (f) संख्या वंश्येन
- (g) उपमानानि सामान्यवचनैः
- (h) चार्थे द्वन्द्वः
- (i) ध्रुवमपायेऽपादानम् ।
- Explain with context any two of the following extracts: 8 x 2
 প্রসঙ্গ উল্লেখপূর্বক নিম্নবর্ণিত দৃটি সন্দর্ভ ব্যাখ্যা কর:
 - (a) पदसम्बन्धी यो विधि: स समर्थाश्रितो बोध्य: ।
 - (b) अनित्योऽयं गुणेन निषेधः तदशिष्यं संज्ञाप्रमाणत्वात् ।
 - (c) विभाषेति योगविभागाद्गुणे स्त्रियां च कचित् ।
 - (d) गम्यमानापि क्रिया कारकविभक्तौ प्रयोजिका ।
- 3. Explain the formation of compound of any four of the following : 4 × 4 চারটি পদের সমাস গঠন ব্যাখ্যা কর :

अध्यात्मम्, काकपेया, दम्पती, यूपदारु, कुम्भकारः, केशाकेशि, राजपुरुषः, कण्ठेकालः ।

- 4. (i) Account for the case-endings in any six of the following underlined words citing relevant মুন্তs:
 - (a) जलं पिपासुः ।
 - (b) दुग्धस्य पानं शिशुना ।
 - (c) न प्रभातरलं ज्योतिरुदेति वसुधातलात् ।
 - (d) <u>धनुःषु</u> गाण्डीवं वरम् ।
 - (e) हिमालयात् दक्षिणा भारतवर्षम् ।
 - (f) अध्ययनेन वसति ।
 - (g) कोऽर्थः कलहेन।
 - (h) भक्ति: कृष्णाय रोचते ।
 - (i) चर्मणि द्वीपिनं हन्ति ।
 - (j) प्रासादात् प्रेक्षते नदीम् ।
 - (ii) Distinguish between any two of the following pairs by citing relevant \mathbb{R}^3 : 2×2
 - (a) महाराजा and महाराज: 1

- (b) देवसभा and देवसभम् ।
- (c) पुष्पेभ्य: स्पृहयति and पुष्पाणि स्पृहयति ।
- (d) स्थाल्या पचित and स्थाल्यां पचित ।
- Write short notes on any two of the following: 8 x 2

 দুটির সংক্ষিপ্ত টীকা লেখ:
 - (a) उपसर्जनसंज्ञा ।
 - (b) अधिकरणम् ।
 - (c) नञ् तत्पुरुष: I
 - (d) उपपदविभक्ति: ।

GROUP - B

(Marks : 26)

6. Answer any two questions : যে কোনও *দুটি* প্রশ্নের উত্তর দাও :

 11×2

(a) What is the difference between phonetic tendency and phonetic law? Explain Grimm's phonetic law.

ধ্বনিতাত্ত্বিক প্রবণতা ও ধ্বনিসূত্রের মধ্যে পার্থক্য কি ? 'Grimm's law' আলোচনা কর ৷

- (b) Mention, with examples, the chief characteristics of the Indo-Iranian Language as a distinct branch of IE family of languages.

 ইন্দো-ইউরোপীয় ভাষাপরিবারের অন্যতম বিভাগ
 ইন্দো-ইরানীয় ভাষার প্রধান বৈশিষ্ট্যগুলি উদাহরণ
 সহযোগে আলোচনা কর।
- (c) State and illustrate the main characteristics of Epic Sanskrit.
 মহাকাব্যিক সংস্কৃতের প্রধান বৈশিষ্ট্যগুলি উদাহরণসহ

মহাকাাব্যক সংস্কৃতের প্রধান বোশস্ত্যগুল উদাহরণসহ আলোচনা কর।

(d) Write short notes on any two of the following:

দুটি সংক্ষিপ্ত টীকা লেখ:

- (i) Dissimilation (বিষমীভবন).
- (ii) Haplology (সমাক্ষরলোপ).
- (iii) Anaptyxis (মধ্যস্বরাগম).
- (iv) Kentum (কেন্তুম্).
- 7. Transliterate any *one* of the following Sanskrit verses into Roman script using diacritical marks wherever necessary:

অধোলিখিত *একটি শ্লোককে* প্রয়োজনীয় চিহ্নসহ রোমান লিপিতে পরিবর্তিত কর :

- (a) गुणाः सर्वत्र पूज्यन्ते पितृवंशो निरर्थकः । वसुदेवं परित्यज्य वासुदेव उपास्यते ॥
- (b) यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानिर्भवति भारत । अभ्युत्थानमधर्मस्य तदात्मानं सृजाम्यहम् ॥